

FINNWATCH

Uutiskirje 2-3/2006

Koonnut: Eeva Simola

Sisältö:

Tuoreet julkaisut

- FinnWatchin ja kumppaneiden julkaisut kesä-joulukuussa 2006

Uutisia maailmalta

- Neste Oil huolettomana ympäristöasioista
- Filatov yritysvastuusta: Lainsäädäntö ja ohjeistot tarpeen, vapaaehtoistoimet eivät riitä
- Somo: Myrkytyksiä ja ylitöitä Nokian ja Motorolan alihankkijatehtailla
- Motorola reagoi, 300 työtöntä
- Ruotsin kansallinen OECD-yhteyselin käsittelee Nordea-valituksen Botnian sellutehdashankkeesta Uruguayssa
- Lapsityövoimaa ja muita ongelmia Shenzhenin tietokonetehtaissa
- Kiinaan perustettiin yritysten yhteiskuntavastuuverkosto
- Nike torjuu Amerikan kauppakamarin kannan Kiinan työlakiuudistukseen
- Disney huolissaan lasten liikalihavuudesta
- Vesikiistat riski Kiinan ja naapurimaiden välillä
- Norwatch: Omega-3:lla tukea Länsi-Saharan miehitykselle
- Poliisitutkinta Instrumenariumista Costa Ricassa viipyy

FinnWatchin ja yhteistyökumppaneiden tuoreet raportit:

<http://www.finnwatch.org>

- **Palmuöljystä biopolttoainetta. Viljelmät leviävät Kaakkois-Aasiassa. Raportti 1/2006, marraskuu 2006. Kirj. Niko Humalisto**

- **Ostoksilla verovaroin. Julkiset hankinnat kehitysmaista ja niiden eettisyys. FinnWatch 2/2006, marraskuu 2006. Kirj. Päivi Pöyhönen**

- **Vaatteita etelästä. Alan yritysten sosiaalinen- ja ympäristövastuu. FinnWatch 3/2006, joulukuu 2006. Kirj. Outi Moilala**

+ katso myös uutinen vaarallisista aineista Clas Ohlsonin ja Bilteman tuotteissa
+ lue High Cost of Calling - hollantilaisen Somon selvitys Nokian ja Motorolan alihankkijoista (kts. alla ja <http://www.somo.nl>)

<http://www.swedwatch.org>

- **Sahalin II-hankkeelle kiperää kritiikkiä Venäjän ympäristöviranomaisilta. SwedWatch, syyskuu 2006. (Ryska miljömyndigheter riktat skarp kritik mot Sakhalin II)**

- **Ruotsalaisalusten valmistusolosuhteet Kiinassa. SwedWatch, elokuu 2006. (Så här**

tillverkas svenska fartyg i Kina)

- Indonesianaisen Freeportin osakkeita myös ruotsalaisilla eläkerahastoilla. SwedWatch, kesäkuu 2006. (AP-fonderna äger aktier i Freeport)

- Indonesian julma armeija suojelee Sandvikiakin. SwedWatch, kesäkuu 2006. (Sandvik beskyddas av brutal militär)

<http://www.norwatch.no>- Bridgestone käyttää lapsityövoimaa Liberian kumiplantaaseilla. Norwatch, marraskuu 2006. Kirj. Pia Gaarder. (Bridgestone skyldig i barnarbeid)

- Akerkvaerner lopetti Guantanamo-hankkeensa 12 vuoden jälkeen. Marraskuu 2006. Kirj. Erik Hagen (RØkke må svare om Guantanamo)

- Green Planet kohotti profiiliaan Wangari Maathain palkinnolla. Norwatch, kesäkuu 2006. Kirj. Pia Gaarder (Wangari Maathai exploited by Green Planet)

- Aracruz rahoittaa kaikkia puolueita Brasiliassa. Norwatch, joulukuu 2006. Kirj. Heidi Taksdal Skjeseth (Aracruz' pengemakt i brasiliansk politikk)

- Systemaattista lapsiprostituutiota Marriott-ketjun hotelleissa Costa Ricassa. Norwatch, joulukuu 2006. Kirj. Pia Gaarder (Manglende innsyn i etikkpraksis)

http://www.somo.nl/index_eng.php- (kts. myös alla) Myrkytyksiä työntekijöille Nokian ja Motorolan tehtaissa. SOMO (Centre for Research on Multinational Corporations), joulukuu 2006. Kirj. Joseph Wilde ja Esther de Haan. (Workers poisoned in Motorola and Nokia factories.)

- Ihmiset lääketeollisuuden koekaniineina. SOMO, marraskuu 2006. (Misdeeds by pharmaceutical industry.)

<http://www.germanwatch.org>

- Bioetanolin ekotase. Kirjallisuuskatsaus. Syyskuu 2006, kirj. Dörte Bernhard. (Ökobilanz von Bioethanol) <http://www.germanwatch.org/handel/eth06.htm>

- Sokeriruokoetanolin tuotannosta AKT- ja kehityksmaissa. Kesäkuu 2006, kirj. Kerstin Lanje ja Cornelia Römling. (Ethanol aus Zuckerrohr als Perspektive für AKP- und LDC-Länder) <http://www.germanwatch.org/tw/zudoet06.htm>

Uutisia maailmalta:

Neste Oil huolettomana ympäristösasioissa:

Biopolttoainefirmat lobbaavat ympäristönsuojelua vastaan, sanoo selvitys

Neste Oilin mielestä metsän häviäminen ei ole ongelma. Luonnon monimuotoisuuden väheneminen ei myöskään. Sääntelyä, joka toisi pakollisia tuontirajoja EU:n alueelle, pitäisi tutkia. Markkinoiden kasvua ei mitenkään saa häiritä, Neste Oil vastaa kysymykseen sellaisen biopolttoaineen tuonnista, joka lisää metsien hävitystä. Yritystä kiinnostavat hiilidioksidipäästöjen elinkaariluvut vain pitkällä tähtäimellä ja eikä sellaisten biopolttoaineiden sääntely niiden käytön lopettamiseksi, joiden hiilidioksidipäästöillä on pitkä elinkaari. Sääntelystä ei saa tulla vapaakaupan estettä. Raaka-aineena Neste Oil haluaa käyttää myös turvetta. Osuudekseen biopolttoainemarkkinoista yritys haluaa "reilun siivun tulevista tavoitteista", joka perustuu markkinaosuuksiin energiasäilytyksestä. Jokseenkin yllättävät vastaukset löytyvät analyysistä, jonka Almuth Ernsting teki englantilaiselle Biofuelwatchille yrityskyselyn vastauksista. Yrityskysely tehtiin EU:n biopolttoainedirektiivin tarkistuskonsultaatioon 2006.

Ernsting kiinnitti huomiota siihen, että biopolttoaineita tukevat yritykset perustelevat kantaansa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisellä, mutta vain harvat yritykset tukevat mitään toimia, joilla valittujen biopolttoaineiden elinkaaren aikaiset kasvihuonekaasupäästöt saataisiin mahdollisimman alas.

Nesteen vastaukset EU:n kyselyyn jokseenkin poikkeavat siitä huolekkaasta linjasta, jolla se reagoi FinnWatchin palmuöljyraporttiin marraskuussa ja myös siitä, miten se käsitteli aihetta tiedotustilaisuudessaan joulukuun alussa.

Lähde: How biofuel companies are lobbying against basic environmental safeguards: An analysis of

industry responses to the EU Biofuel Directive Consultation 2006

- <http://www.biofuelwatch.org.uk>

- konsultaation yksityiskohdat ja vastaukset osoitteessa

http://ec.europa.eu/energy/res/legislation/biofuels_consultation_en.htm

Filatov yritysvastuusta: Lainsäädäntö ja ohjeistot tarpeen, vapaaehtoisuus ei riitä

EU-puheenjohtajakaudellaan Suomi järjesti yritysten yhteiskuntavastuuseminaarin Brysselissä marraskuussa. Työministeri Tarja Filatov piti päivän selkeäsanaisimman puheenvuoron, jossa hän korosti siedettävien työolojen ja työntekijöiden hyvinvoinnin merkitystä niin työntekijöille kuin yrityksillekin.

Filatovin mielestä yritysten vapaaehtoiset toimet eivät riitä, vaan julkisen vallan ja kansainvälisten järjestöjen on huolehdittava lainsäädännöstä ja muista ohjeistoista yritysten yhteiskuntavastuulle.

Eräs konkreetti teko on, että ILO:n jäsenmaat ratifioisivat sen keskeiset yleissopimukset.

Filatov myös piti vastuullisuuden merkinä, että yritykset valitsevat vaatimustasoksi vaativimman, paikallista lainsäädäntöä ja kansainvälisiä sopimuksia arvioituaan. Myös veronmaksu on vastuullisuutta.

Kansainvälisellä politiikalla voidaan hänen mielestään edistää hyvän yritystoiminnan ja työntekijöiden ihmisarvoisen kohtelun periaatteita kohdemaissa.

Useat kansalaisjärjestöt ja etenkin vastuullisen yritystoiminnan verkosto ECCJ ovat arvostelleet Euroopan komission yritysvastuualoitetta ja irtisanoutuneet yhteistyöstä, koska siinä keskitytään vain yritysten vapaaehtoiisiin toimiin. Käytäntö ja useiden watchien raportit ja media osoittavat, etteivät vapaaehtoiset toimet riitä turvaamaan sosiaalista kehitystä ja ympäristönsuojelua.

Lähteet: Brysselin CSR-Policies Promoting Innovation and Competitiveness -seminaari, johon uutiskirjeen laatija osallistui kutsuttuna kommentoijana;

- http://www.mol.fi/06_tyoministerio/05_tiedotteet

- <http://www.corporatejustice.org>

Somo: Myrkytyksiä ja ylitöitä Nokian ja Motorolan alihankkijatehtaissa

Hollantilainen Somo-tutkimuskeskus julkisti loppuvuodesta selvityksen Nokian ja Motorolan alihankkijoista Kiinassa, Intiassa, Thaimaassa ja Filippiineillä. Sen mukaan Nokian ja Motorolan alihankkijatehtaissa altistutaan vaarallisille kemikaaleille sen lisäksi, että työehdot ovat surkeat: 72-tuntisia työviikkoja pakollisine ylitöineen, epävarmat työsopimukset, laiminlyöty työturvallisuus, suojarusteiden puutteet, palkka alle toimeentulorajan, ay-oikeuksien polkeminen.

Vastineessaan Somolle Nokia kiistää, että Nokia olisi kyseisten Hivac-, P.IMES- ja Micro-device-yritysten asiakas.

Somon mukaan Hivacin työntekijät kumminkin osoittivat valokuvin, että ne tuottavat myös Nokialle. Somon selvitykseen sisältyy esimerkiksi vetoomuskirje, jonka Hivac Startech -yrityksen yhdeksän työntekijää, nuorta siirtotyöläisnaista, kirjoitti elokuussa 2006 Nokialle ja Motorolalle sairastumisestaan tehtaalla ja kokemuksistaan, kun he pyysivät työnjohtolta apua hoitoon päästäkseen.

Yksi myrkytysoireista oli jalkojen turpoaminen ja sietämätön kipu, muun kipuilun ja ruokahalun menetyksen lisäksi. Tytöt olivat puhdistaneet kännykkänäyttöjä n-heksaanilla muutamasta kuukaudesta reiluun vuoteen, kun oireet alkoivat. Ennen kuin kaikki vähän päälle 20-vuotiaat naiset pääsivät tutkimuksiinkaan, kaksi heistä oli jo rullatuolissa. Tutkimuksissa heidän keskushermostonsa todettiin pahoin vaurioituneen. Yhdelle ehdotettiin aborttia, koska n-heksaanin epäiltiin joka tapauksessa vaurioittaneen sikiötä. Muut pelkäsivät lastensaannin mahdollisuuksien menneen.

Naisten kirjeestä käy ilmi, että he tiesivät Nokian ja Motorolan eettisistä ohjeista ja siitä, että tehdas toimi niiden vastaisesti. Nokia kiisti Somolle asiakassuhteensa Hivaciin ja sanoi selvittävänsä, tekeekö yritys ehkä piraattinokioita.

Myös filippiiniläisten P.IMES- ja Micro-device-yhtiöiden työntekijät kertoivat Nokian olevan

asiakas.

Thaimaalaisen Namikin ilmoitustaululla lukee, etteivät työntekijät saa ryhmittä juoruilemaan tai sanoa mitään mikä vahingoittaisi yhtiön mainetta. Namikkin on Nokian alihankkija.

Nokian Chennain erityistalousalueella olevan tehtaan uusille työntekijöille oli työhönottotilanteessa sanottu, että ammattiliittoon ei tule liittyä eikä osallistua mihinkään ay-toimintaan.

Erityistalousalueiden säännöt ovat sellaiset, että jos joku järjestäytyisi, ay-edustajan olisi vaikea päästä tehtaalle, Somo arvioi. Alueelle päästetään vain kulkuluvan haltijat. Työntekijöiden kuljetukset pysähtyvät lähistölle, alueen ulkopuolelle. Nokia siis ratsastaa pääkonttoripolitiikalla pohjoisessa ja hyötyy erityistalousalueiden ay-kielteisistä säännöistä etelässä.

Ammatillisen järjestäytymisen sijaan työntekijöille tarjotaan virallisia tapaamisia johtajan ja työnjohtajien kanssa, palautelaatikkoo ja internetin valituskanavaa. Valitukset koskevat usein työnjohtoa, jolle siitä lie aika vaikea valittaa.

Motorola reagoi irtisanomalla 300

Somon (ja Sacomin) selvityksen jälkeen Motorola teetti Intertekillä yhteiskuntavastuuseelvityksen Hivac-yrityksestä. Motorolalle tehtiin selväksi, että se voisi tehdä jotain työoloja parantaakseen. Sen sijaan yritys peruikin tilauksensa Hivacilta. Joulukuuhun 2006 mennessä noin 300 yrityksen 700 työntekijästä oli menettänyt työpaikkansa.

Lähde: E-News, GoodElectronics Newsletter 1st edition 2007, January (<http://www.somo.nl>)

Valitus Nordeasta Botnian sellutehdashankkeen rahoittajana: Ruotsin kansallinen OECD-yhteyselin käsittelee pankkia koskevan valituksen

Ruotsin kansallinen OECD-yhteyselin on ottanut käsitelläkseen Nordea-pankista sille tehdyn valituksen. Se vastaa myös Norjan yhteyselimelle tehdystä valituksesta. Valituksen jättivät argentiinalainen CEDHA-järjestö ja norjalainen Bellona kesäkuun lopussa. Valitus jätettiin Norjan ja Ruotsin yhteyselimille samanaikaisesti.

Botnia on vahvistanut tiedon, jonka mukaan Nordea olisi yksi keskeisimmistä järjestelypankeista Botnian sellutehdashankkeen rahoituksessa. Nordea ei ole antanut järjestöille tietoja.

Valituksen hyväksymistä pidetään OECDWatchissa tärkeänä ennakkotapauksena OECD:n monikansallisten yritysten toimintaohjeiston soveltavuudelle yksityisyriyten sijoitusrahoittajiin. Asiasta kiistellään OECD-maiden kesken, kansalaisjärjestöjen kesken, yritysten ja kansallisten yhteyselinten kesken.

OECD:n jäsenmaita Ruotsia ja Norjaa ja Nordeaa monikansallisena yrityksenä koskevat veloitteet noudattaa ja edistää toimintaohjeita.

Valituksen mukaan Nordea rikkoisi ohjeiden 2. luvussa mainittuja sosiaalista ja ympäristöpoliittista kehitystä kestävä kehityksen edistämiseksi, ihmisoikeuksia, ja edistäisi löyhää ympäristöpolitiikkaa. 3:nneusta luvusta rikotaan ajoissa tapahtuvaa tiedottamista ja ympäristö- ja sosiaalivaikutuksista tiedottamisen ohjeita vastaan, ja 5. luvun perusteella isäntämaan eli Uruguayn hallituksella olevia kansainvälisiä veloitteita vastaan koskien ympäristötiedon keruuta ja arviointia sekä riittävän tiedotuksen laiminlöyntiä.

<http://www.oecdwatch.org>

http://www.cedha.org/ar/en/initiatives/paper_pulp_mills/nordea-specific-instance.pdf

Lapsityövoimaa ja muita ongelmia Shenzhenin tietokonetehtaissa

Shenzhenissä toimivista 13 elektroniikka-alan komponenttivalmistajasta on tehty selvitys.

Yonghong-tehtaassa käytetään jopa lapsi- ja opiskelijatyövoimaa, jolla teetetään 13-tuntisia päiviä ja sesonkiaikaan yli 400 tuntia töitä kuussa. Aikuisten kuukausittainen maksimituntimäärä on lain mukaan 196.

Puolitoista tuntia päivässä nuoret tekivät ilmaista työtä, korvauksena tavallista alemmasta

tuotteliaisuudesta.

Yonghong-tehtaaseen opettajat toivat oppilaita Henanin ja Shaanxin maakunnista, kun nämä eivät muuten selvinneet koulumaksuveloistaan. Kysyä sopii, eikö tuo ole orja- tai pakkotyötä.

Yonghong tuottaa mm. Acerille, Dellille, Fujitsulle, Motorolalle, NEC:ille, Samsungille, Fujitsulle ja Siemensille.

Hongkongilaisen Sacomin (Students and Scholars against Corporate Misbehaviour) tekemään selvitykseen sisältyy myös yksi Nokian alihankkija, Lixun Precision Industry. Myös se teettää töitä yli laillisen kuukaosituntirajan ja maksaa alle laillista minimipalkkaa. Kiinan työlainsäädännön mukaista kolmen kuukauden äitiyslomaa ei ole, eikä äitiyslomaedusta edes kerrota. Hääpäivän tai sairauden vuoksi ei saa palkallista vapaata. Työntekijöillä on vain tapaturmavakuutus. Kaikissa selvityksen tehtaissa käsiteltiin koneita ja myrkyllisiä kemikaaleja ilman suojavarusteita, käyttökoulutusta ja terveystarkastusta.

Lähde: Clean Computers Campaign: Report on Labour Rights in the Computer Industry in China. Sacom, November 2006. Kiinankielisestä selvityksestä tiivistäen kääntänyt Business & Human Rights Resource Centre (<http://www.business-humanrights.org>)

Kiinaan perustettiin yritysten yhteiskuntavastuuverkosto

Myönteiset vaikutukset yhteiskuntaan ja köyhyiden poistaminen asetettiin tavoitteiksi, kun Kiinan Beijingin yliopistossa pidettiin yritysten yhteiskuntavastuuverkoston (CFCSR) perustava kokous viime vuoden lopulla.

Perustajaryhmään kuuluu kolmetoista yritystä, mm. Nokia, HP, IBM, pankkeja ja vakuutuslaitoksia.

Lähde: Business Respect - CSR Dispatches No#105 - 12 Nov 2006

Nike torjuu USA:n kauppakamarin kannan Kiinan työlakiuudistukseen

Nike on torjunut USA:n Shanghaissa toimivan kauppakamarin (AmCham) kannan. Kauppakamari vastustaa Kiinan luonnostelemaa työlakiuudistusta takapajuisena ja sosialistisena. Huhtikuussa 2006 AmCham jopa tunkeutui lakiuudistusta valistelevaan kokoukseen ja uhkasi sen jäsenyritysten vetäytyvän Kiinasta, jos laki hyväksytään.

Lakimuutoksen tarkoitus on estää pahimmat työntekijöiden oikeuksien loukkaukset, mutta myös tehdä loukkaukset entistä kalliimmiksi yrityksille. Laki koskisi kaikkia mutta etenkin ulkomaisia yrityksiä. Se on tarkoitus saada voimaan toukokuussa 2007. Lakiluonnokseen saatiin 190 000 kommenttia.

Kansainvälisen tekstiili-, vaatetus- ja nahka-alan työläisten liiton ITGLWF:n pääsihteeri Neil Kearney kehotti alan yrityksiä ottamaan etäisyyttä alan teollisuuden etujärjestöjen kannasta. ITGLWF pyysi Nikeä myös lähestymään kauppakamaria, jotta se vetäisi pois Kiinan hallitukselle antamansa lausunnon sillä perusteella, ettei lausuntoa valmisteltu 7000 jäsenen kesken kunnolla eikä se vastaa yhden keskeisen jäsenen, Niken, kantaa.

Nike on tukenut työlainsäädännön kehittämistä ja työntekijöiden oikeuksien suojaa yhteistyössä sopimusvalmistajiensa kanssa.

Lähteet: <http://www.itglwf.org> ja China Drafts Law to Empower Unions and End Labor Abuse. New York Times, October 13. 2006 (<http://www.iht.com/articles/2006/10/12/business/sweat.php>)

Disney huolissaan lasten liikalihavuudesta

Disney on huolissaan lapsuusajan liikalihavuudesta. Vastedes sen hahmot eivät enää popsikaan kaikenlaista pikaruokaa.

Ruoan on täytettävä ravitsemusvaatimukset. Niinpä Pirates of the Caribbean -hahmot saatetaan tavata syömästä hedelmiä ja hörppäämästä päälle mineraalivettä.

Uusien periaatteiden mukaan markkinoitavan ruoan rasvapitoisuus ei saa ylittää 30:ä prosenttia,

eikä sokeria saa olla yli 10:tä.

Myös Disneyworld-huvipuistojen ruokalistoja aiotaan uusia terveellisempään suuntaan.

Lähde: Business Respect - CSR Dispatches No#105 - 12 Nov 2006

Kiinalaistutkija: Vesikiistat riski Kiinan ja naapurimaiden välillä

Junnanin vesivoimahankkeet Nu-joella haittaavat alueen väestön toimeentuloa ja ruoansaintia. Miljoonien yli 20 etniseen ryhmään kuuluvan ihmisen elinkeinot ovat sidoksissa jokeen. Vesivoimahankkeet voivat myös johtaa pakkosiirtoihin, muuttoliikkeeseen ja muihin sosio-poliittisiin ongelmiin alueella.

Kiinalla olisi myös potentiaalia valvoa veden virtausta Thaimaaseen ja Burmaan, mikä haastaa näiden valtioiden itsenäisyyden ja riippumattomuuden. Mekongiin suunnitellaan Junnanissa seitsemää patoa, joista kaksi on toteutettu. Patoamalla pidätetään 60 prosenttia Mekongin virtaamista. Thaimaa, Laos, Kambodzha ja Vietnam sijaitsevat Mekongin alemman altaan alueella. On mahdollista, että Kiinan ja näiden maiden välille syntyy konflikteja vesivaroista. Alajuoksun yhteisöille koituvat haitat voivat myös johtaa paikallisten ja kansallisten hallitusten suosion laskuun ja horjumiseen, Ge Yun kirjoittaa Helsingin yliopiston sosiaalipolitiikan laitokselle laatimassaan tapaustutkimuksessa.

Lähde: Ge Yun: Environmental Security from the China's Perspective - A case study on the Nu River hydropower projects.

Norwatch: Omega-3:lla tukea Länsi-Saharan miehitykselle

Huomattava määrä ravitsevaa kalaöljyä virtaa Norjaan vuosittain Marokon miehittämästä Länsi-Saharasta. Näin ollen Omega-3:n kapseleita ostavat tukevat epäsuorasti miehitystä, Norwatch varoittaa. Kalaöljyteollisuus työllistää lähinnä Marokon siirtolaisia.

Marokko tunkeutui entiselle espanjalaisten siirtomaa-alueelle vuonna 1975. Osa tuolloin Algeriaan paenneista asukkaista asuu yhä paossa siellä. Miehitykselle alueelle on siirretty satojatuhansia marokkolaisia.

Norjan ulkoministeriö ei tunnusta Marokon tekemää pakkoliitosta ja kehottaa välttämään kaikkea taloudellista yhteistyötä Länsi-Saharan kanssa, myös maahantuontia alueelta. Suurin kalaöljyn tuoja on KB Fish, joka tuo sekä Marokosta että Länsi-Saharan puolelta.

Länsi-Saharan vastarintaliikkeen Polisarien edustaja totesi Norwatchille Lontoosta puhelimitse, että sijoittaminen alueelle ilman konsultointia sen virallisten asukkaiden tai laillisten edustajien kanssa on laitonta. Mitä kauemmin ulkomaiset yritykset työllistävät marokkolaisia siirtolaisia miehityksellä alueella, sitä vaikeammaksi konfliktin ratkaiseminen tulee, Sidi Omar totesi.

Investoijien mielestä he puolestaan ovat rauhan asialla.

Osa kalaöljystä on peräisin Chilestä ja Perusta, osa Afrikasta. Usein eri lähteiden öljyä sekoitetaan. Omega-3:a myydään ja käytetään laajalti myös Suomessa.

Lähde: <http://www.norwatch.no>

Poliisitutkinta Instrusta Costa Ricassa viipyy

Suomen poliisi on viivytellyt vuoden verran Instrumentarium-tutkinnassa Costa Ricassa. Tapio Kalliokoski krp:n talousrikosyksiköstä toteaa, että vielä vuosi tietopyynnön jälkeen tietoja odotetaan ja ilman niitä tutkintaa ei voi jatkaa.

Instrumentarium toimitti Costa Ricaan kyseenalaistettuja sairaalalaitteita kyseenalaistetulla tavalla. Vastaanottajien keskelä sukeutui lahjusskandaali, jossa mm. costaricalaisia ministereitä erosi.

Lähde: http://www.nacion.com/ln_ee/2007/enero/02/pais935

Aiheesta enemmän FinnWatchin raportissa: <http://www.finnwatch.org>